

PM 2022:10 – Näringslivets klimatomställning

Klimatkommunernas remissvar

Om rapporten

Rapporten utgör ett underlag inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen. I rapporten presenterar Tillväxtanalys analyser och förslag till styrmedel och andra åtgärder som är tänkta att bidra till näringslivets klimatomställning. Uppdraget har utförts med stöd av Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Jordbruksverket, Boverket och Skogsstyrelsen, som har lämnat underlag till Tillväxtanalys i form av hinderanalys och förslag till styrmedel och andra åtgärder. Andra relevanta aktörer som har varit involverade är: Konjunkturinstitutet, Fossilfritt Sverige, Riksgäldskontoret, Vinnova, Upphandlingsmyndigheten, Tillväxtverket, Exportkreditnämnden, Kommerskollegium, Trafikanalys och Länsstyrelsen Uppsala län.

Sammantaget presenterar rapporten 47 förslag och rekommendationer med beskrivningar och tillhörande analyser. Förslagen och rekommendationerna i rapporten består i huvudsak av utredningar som regeringen skyndsamt bör genomföra för att öka takten i klimatomställningen.

Klimatkommunernas synpunkter på förslag i rapporten

Inledningsvis noterar vi att Tillväxtanalys sent i processen "lade fram ett förslag om att göra en översyn av det klimatpolitiska ramverket och att se över och justera de nationella klimatmålen" (från Naturvårdsverkets särskilda yttrande om rapporten). Tillväxtanalys menar att Sverige borde dra ner på klimatambitionerna för att i stället lägga sig på EU:s nivå.

Klimatkommunerna menar att det är mycket olyckligt att Tillväxtanalys inte delar den bild som Fossilfritt Sverige, 2030-sekretariatet och en ständigt ökande skara svenska företag och industrier brukar lyfta fram – att det lönar sig att vara en föregångare och bedriva ett aktivt arbete för att minska användningen av fossila bränslen och sitt klimatavtryck. Långsiktiga spelregler lyfts ständigt av både näringsliv och kommuner som avgörande för att våga satsa och investera. Om vi rycker undan eller drar tillbaka det som är beslutat skapas osäkerhet som bromsar utvecklingen. Även Energimyndigheten betonar att det finns en stor risk att förslaget skapar osäkerhet kring riktning och ambition i svensk klimatpolitik. Det är viktigt att Sverige står fast vid sina klimatmål och visar ledarskap och långsiktig beslutsamhet att lyckas med omställningen.

Vi noterar också att en majoritet av förslagen som Tillväxtanalys lägger fram handlar om att tillsätta utredningar om olika saker, något som gör att osäkerheten blir stor om huruvida förslagen verkligen kommer att leda till minskad klimatpåverkan, och när i tid en eventuell effekt kan synas.

Här följer våra synpunkter på förslag som lyfts i rapporten:

Förslag nr 1: Utred ett tvådelat ersättningsystem vid etablering av ny kraft

Förslaget är att utreda ett tvådelat ersättningsystem till det civila lokalsamhället (bygden) och kommunen. Syftet är att utforma ett styrmedel som bidrar till ökad acceptans och därmed underlättar etablering av ny kraft. Utredningen ska vara teknikneutral och gynna alla hållbara och fossilfria elproduktionstekniker. Förslaget kompletterar den pågående utredningen om stärkta incitament för utbyggd vindkraft.

Klimatkommunerna anser att det är mycket viktigt att ett system för ersättning till kommunen och det civila lokalsamhället kommer på plats, och att detta system är teknikneutralt. Vi har kontakt med pågående utredning om vindkraft och vår förhoppning är att ett ersättningssystem ska kunna komma på plats så snart som möjligt.

Det är oerhört viktigt att ersättning även inkluderar redan befintliga vindkraftverk, att kommuner som gått före inte missgynnas till förmån för kommuner som installerat inte eller ingen vindkraft. De nya direktiven till utredningen som innebär att medel inte ska förflyttas från stat till kommuner skapar en del osäkerheter.

Ett räkneexempel från Örnsköldsviks kommun, som visar klimatnyttan av ny förnybar kraft: Utgångspunkt är Profus beräkningar om vilken effekt det får på CO₂ utsläppen i det sammanhängande nordeuropeiska elsystemet om man tillför effekt till systemet, respektive minskar elkonsumtionen. Ny installerad effekt vindkraft under 2021 i Örnsköldsviks kommun (329 MW, mest i landet) bidrog med lika mycket utsläppsminskningar i elsystemet som utsläppen i hela Örnsköldsviks geografiska kommun på ett år, ca 300 000 ton.

Förslag nr 2: Utred styrmedel som underlättar användning av spillvärme

Förslaget är att tillsätta en utredning som tar reda på hur kan undanröja hinder för att öka incitamenteten att ta tillvara spillvärme från olika typer av anläggningar med stor energianvändning (t.ex. anläggningar som producerar vätgas eller biodrivmedel). Genom att ta tillvara spillvärme minskar behovet av annan energi som bidrar med negativ miljöpåverkan. Hinder som behöver undanröjas är bland annat olönsamhet i användning lågtempererad spillvärme, exempelvis genom att se över utformningen av skatter.

Klimatkommunerna anser att en ökad användning av spillvärme bör prioriteras i enlighet med energitrappan. Ett gott exempel finns i Örebroregionen, där spillvärme från Billerud-Korsnäs (Frövi) kommer att användas för att värma en tomatodling. Framöver kompletteras kedjan med fisk-/räkodling. Med ökade incitament, i enlighet med förslaget, skapas möjligheter för kommuner och regioner att attrahera liknande etableringar avseende industriell symbios.

Förslag nr 3. Utöka nätverken för energileverantörer

Rekommendationen är att komplettera Energimyndighetens nätverk för bostäder och lokaler (främst Bebo och Belok) med nya nätverk eller andra långsiktiga konstellationer, och att bjuda in energileverantörer för att främja systemlösningar som är till nytta för fler aktörer och för samhället i stort. Nätverken kan bland annat utveckla tekniska lösningar och affärsmodeller som stimulerar till efterfrågeflexibilitet och lägre temperaturer i värmesystem.

Remissvar
 Klimatkommunerna
 Antaget av styrelsen 2022-12-13

Klimatkommunerna ser att nätverk där aktörer jobbar tillsammans med att dela erfarenheter och utveckla lösningar är en stark framgångsfaktor. Vi hör positiva omdömen om BeBo och BeLok, och tror att det är viktigt att erfarenheter och metoder från dessa nätverk tas tillvara och vidareutvecklas istället för att det skapas helt nya nätverk. Vi vill också passa på att lyfta ett gott exempel inom området systemlösningar - [Örebros nya bostadsområde Tamarinden](#).

Förslag nr 6. Förläng stödet till Skogsstyrelsens återvätningsavtal

Förslaget är att förlänga stödet till återvätning av utdikade torvmarker, genom Skogsstyrelsens återvätningsavtal efter 2023. Syftet är att säkerställa återvätning, en kostnadseffektiv åtgärd som kan åstadkomma relativt snabb klimatnytta, detta är relevant eftersom klimatmålen kräver åtgärder med effekt i närtid. Återvätning av torvmarker skapar även andra nyttor, exempelvis biologisk mångfald. För att säkerställa den potential som beskrivs i Klimatpolitiska vägvalsutredningens mål om 100 000 hektar återvätt skogsmark, bedöms en förlängning vara nödvändig. Det saknas ekonomiska incitament för att genomföra åtgärder, så det är samhällsekonomiskt motiverat med styrmedel.

Klimatkommunerna är positiva till förslaget, som ger klimatnytta i närtid och andra nyttor lokalt.

Förslag nr 7. Öka skyddet av produktiv skogsmark med höga naturvärden

Rekommendationen är att öka det formella skyddet av produktiv skogsmark med höga naturvärden eller motsvarande skydd genom frivilliga avsättningar. Detta för att säkerställa bevarandet av biologisk mångfald och skapa en omedelbar klimatnytta. Under 2022–2023 finns det planer på att uppdatera behovsanalysen av åtgärder för bevarandet av biologisk mångfald. När dessa har fastställts bör åtgärder som bidrar till ökad kolinlagring övervägas och komma till stånd så fort som möjligt. Det bör finnas flera olika skyddsformer som är utformade efter lokala förutsättningar och markägares behov. Frivillighet bör vara utgångspunkten för formellt skydd och även frivilliga avsättningar bör uppmuntras.

Syftet är att skapa en snabb klimatnytta i skog. Ett ökat skydd ger positiva nettoeffekter på kolinlagringen på kort och medellång sikt och bedöms kunna vara en kompletterande åtgärd för att Sverige ska nå klimatmålen till 2030, 2040 och 2045.

Hinder som rekommendationen syftar till att undanröja är de svaga övergripande ekonomiska incitamenten. Åtgärder inom traditionellt skogsbruk kommer inte att ske utan ytterligare styrmedel varför det finns behov av kompletterande lösningar.

Klimatkommunerna understryker att det är oerhört viktigt att skydda skog med höga naturvärden, men är tveksamma till formuleringen om att detta ska vara frivilligt. Behovet av tvingande åtgärder ökar, eftersom det avverkas allt mer yngre skog. Den skogens boniteten minskar (bonitet är ett mått på tillväxten i m³sk per hektar och år under ideala förhållanden). Minskar boniteten blir kolinlagring respektive biologiska mångfaldsvärden lägre. En satsning på hyggesfritt skogsbruk kan vara en lösning, men kräver även det eftertanke och medvetna beslut. Frivilliga avsättningar, hyggesfritt skogsbruk, kan istället leda till att det blir "slaskmarker" som avsätts och nyttan för klimatet och den biologiska mångfalden blir liten. Utmaningen med att skydda produktiv skogsmark kvarstår även om frivilligheten ökar med förändrade incitament.

Remissvar
 Klimatkommunerna
 Antaget av styrelsen 2022-12-13

Kanske behöver ersättning för frivilliga avsättningar kopplas till någon form av värderingssystem av skogsmarken, om inte det redan görs?

Nr 8. Fasa ut nedsättningen av dieselskatten och utred ett jordbruksavdrag

Förslaget är att fasa ut nedsättningen av dieselskatten för jordbruks- och skogsföretag. Tillväxtanalys föreslår att regeringen tillsätter en utredning om när utfasningen kan påbörjas och hur kompensationsåtgärder för jordbruket ska utformas. Syftet är att inte längre använda subvention av fossila bränslen som åtgärd för att främja sektorers konkurrenskraft. I stället bör alternativa kompensationsåtgärder användas där det är nödvändigt, exempelvis för jordbrukssektorn. Därför krävs det att det finns kompensationsåtgärder på plats innan utfasningen kan påbörjas. Hinder som förslaget syftar till att undanröja är att de övergripande ekonomiska incitamenten att genomföra utsläppsreducerande åtgärder är svaga i jordbrukssektorn då sektorn inte betalar för sin miljö- och klimatpåverkan.

Klimatkommunerna håller med Tillväxtanalys om att subventioner av fossila bränslen måste fasas ut, och att vi behöver övergå till alternativa kompensationsåtgärder för särskilda sektorer, t.ex. jordbruk, då det behövs för att bibehålla konkurrenskraft och lönsamhet vid övergången från fossilt till förnybart.

Nr 9. Utred investeringsstödet Kväveklivet

Förslaget innebär att regeringen tillsätter en utredning om ett nytt investeringsstöd med inriktning på åtgärder (kopplade till t.ex. gödselhantering) som minskar utsläpp av ammoniak och lustgas i första hand från jordbruket. Minskade utsläpp av dessa ämnen är positivt ur både luftkvalitets- och klimatsynpunkt, och minskar övergödning. Stödets utformning kan utgå från Klimatklivet men bör vara förenklat och anpassat till berörda sektorer.

Klimatkommunerna är positiva till förslaget men betonar att det är viktigt att det inte sker på bekostnad av "det vanliga" Klimatklivet (alltså genom att pengar bara omfördelas) utan att det blir en ytterligare pott pengar som går till att minska utsläppen.

Nr 10. Förstärk och fortsätt arbetet för minskat matsvinn

Förslaget innebär ett förstärkt och fortsatt arbetet med att minska matsvinn i livsmedelskedjan, med ökad finansiering till Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket för arbeten med matsvinn inklusive tidiga förluster före skörd, slakt och fångst.

Den utökade finansieringen är motiverad då det finns behov av ett långsiktigt arbete gällande matsvinn inom livsmedelskedjan. Hinder som förslaget syftar till att undanröja ligger främst inom aktörsstrukturerna samt det tekniska systemet för hela livsmedelskedjan. Jordbrukets utsläpp kommer inte att kunna försvinna helt och således är sektorns resurseffektivitet central och minskat matsvinn är ett viktigt steg.

Klimatkommunerna instämmer i att matsvinn är ett viktigt område att göra förbättringar inom, och vill lyfta kommunernas roll i detta. Kommunerna serverar varje dag en stor mängd måltider och att minska matsvinnet är en central uppgift, både för att minska klimatpåverkan och kostnader. Kommuner kan också framgångsrikt arbeta för att minska matsvinnet hos invånare och näringsidkare.

Remissvar
Klimatkommunerna
Antaget av styrelsen 2022-12-13

Vi vill uppmana regeringen och dess myndigheter att hitta en modell för hur ett utökat stöd kan ges till kommunerna inom ramen för förslaget, bland annat gällande mätning och uppföljning men också för att kunna ta ett helhetsgrepp i kommunen som geografiskt område, genom att hjälpa invånare och verksamheter att minska sitt matsvinn.

Nr 13. Utred investeringsstöd för energieffektivisering i befintliga byggnader

Förslaget är att utreda hur ett investeringsstöd för energieffektivisering i befintliga byggnader kan utformas, för att öka incitamentet att genomföra investeringar i energieffektiverande åtgärder.

Klimatkommunerna vill skicka med att investeringsstöd för energieffektivisering har varit betydelsefullt tidigare genom åren, och det finns en stor efterfrågan inom det lokala näringslivet. Dock behövs nog inte så mycket utredning utan snarare ett förslag utifrån tidigare erfarenheter. Vi vill även framhålla investeringsstöd för minskad energianvändning genom samnyttjande av lokalyta i befintliga byggnader. Det finns vissa exempel på företag som undersöker möjligheter att dela lokaler i högre utsträckning, där dock investeringskostnaden är hög.

Att ge ett generellt energieffektiviseringsbidrag leder sannolikt till energieffektivisering, men kan samtidigt vara passiviserande. Ett eventuellt bidrag till energieffektivisering bör ha ett klimatlivetliknande ansökningssystem, där sökande visar på energieffektiviseringspotentialen per investerad bidragskrona.

Nr 14. Utred institutionella hinder för climateffektivt nyttjande av befintligt byggbestånd

Förslaget är att utreda vilka hinder som finns för ett climateffektivt nyttjande av befintligt byggbestånd, och hur dessa hinder kan undanröjas.

Klimatkommunerna anser att frågan är viktig, men saknar kunskap om huruvida kunskapen kanske redan finns sammanställd så att utredning blir överflödigt.

Förslag nr 15. Slopa elskattenedsättning för datahallar

Förslaget är att slopa skattenedsättningen för datahallar, för att minska elanvändningen i datahallar genom att göra energieffektiva lösningar mer lönsamma.

Klimatkommunerna är positiva till förslaget.

Nr 17. Utred hur pågående ambitionshöjning i EU på området cirkulär ekonomi kan bidra till näringslivets klimatomställning

Förslaget är att utreda hur EU:s regelverk för cirkulär ekonomi på bästa sätt kan utformas och tillämpas för att tjäna näringslivets klimatomställning. Resultatet av utredningen ska även kunna ge underlag till fortsatt påverkansarbete i EU-förhandlingarna.

Klimatkommunerna: Ett allmänt hinder för cirkulär ekonomi är att det är billigare att använda produkter från jungfruliga råvaror än återvunna såväl som att använda nytillverkade produkter istället för återbrukade. Det behöver finnas marknadsmekanismer som vänder på detta förhållande om den cirkulära ekonomin ska ges möjlighet att utvecklas. I utformningen av sådana mekanismer är det angeläget att biobaserade råvaror främst styrs till långlivade produkter för att den svenska

Remissvar
Klimatkommunerna
Antaget av styrelsen 2022-12-13

skogen som avverkas ska ge bäst klimatnytta. Hur kan branschen ges ansvar för att cirkulärt, på marknadsbasis, ska gå före jungfruligt?

Nr 21. Definiera begreppen nollutsläpp och lågutsläpp kopplat till arbetsmaskiner

Förslaget är att regeringen ger Transportstyrelsen i uppdrag att ta fram en nationell definition av begreppen lågutsläpp och nollutsläpp kopplat till arbetsmaskiner. Syftet är att öka tillverkningsindustrins incitament att producera arbetsmaskiner som lever upp till en standard för nollutsläpp och lågutsläpp. En etablerad definition skulle även underlätta vid upphandling av arbetsmaskiner med krav på lågutsläpp eller nollutsläpp. Energieffektivitet och utsläpp av koldioxid regleras på EU-nivå för personbilar liksom lätta och tunga lastbilar men inte för arbetsmaskiner. Det är viktigt att det på europeisk nivå skapas en marknad för elektrifierade/nollutsläppsarbetsmaskiner.

Klimatkommunerna instämmer i att det är angeläget att få fram alternativ och lösningar för elektrifiering av arbetsmaskiner. Arbetsmaskiner bör, utan att ändra lagen, ses som att de ingår i 2030-målet, och nollutsläpp bör ha arbetsmiljö, luftkvalitet och klimat som likvärdiga skäl.

Nr 23. Stödåtgärder till laddinfrastruktur för arbetsmaskiner

Se kommentar för nr 21. Klimatklivet-stödet för arbetsmaskiner bör behållas, med ett särskilt stöd för laddinfrastruktur till dessa fordon, istället för den utredning i frågan som föreslås.

Förslag nr 25. Utred miljözoner för arbetsmaskiner

Rekommendationen är att utreda möjligheten att införa miljözoner eller på annat sätt reglera utsläpp från arbetsmaskiner inom tätorter, för att förbättra luftkvalitet men också för att skapa incitament för elektrifiering.

Klimatkommunerna anser inte att miljözoner för arbetsmaskiner behöver utredas, det kan redan anses gjort i tidigare miljözonutredning. Kommuner bör ges möjlighet att använda dessa zoner även för arbetsmaskiner, både av klimatskäl och luftkvalitetsskäl.

Förslag nr 31. Se över och justera de nationella klimatmålen så att de tydligare anknyter till och bidrar till EU:s klimatpolitik

Förslaget är att ge miljömålsberedningen i uppdrag att justera de nationella klimatmålen så att de tydligare anknyter till och bidrar till EU:s klimatpolitik. Syftet är att tydligare anpassa svensk klimatpolitik till den europeiska, så att den svenska politiken blir mer kostnadseffektiv och bidrar till att både de nationella målen och EU-målen nås.

En bättre harmonisering med EU medför även att det blir enklare att anpassa den svenska klimatpolitiken till kommande förändringar på överstatlig nivå. Den europeiska klimatpolitiken genomgår nu stora förändringar och det är angeläget att den nationella politiken utformas på ett sätt så att den succesivt kan anpassas till förändrade förutsättningar.

Klimatkommunerna är starkt kritiska till förslaget, som dessutom ligger utanför uppdraget att ta fram ett underlag till den nationella klimathandlingsplanen. Att föreslå att man skruvar ner ambitionsnivån på målen för att de ska bli lättare att nå ser vi verkligen inte som lösningen. Det

Remissvar
 Klimatkommunerna
 Antaget av styrelsen 2022-12-13

behövs länder som är drivande i omställningen och Sverige är ett av de länder som har tagit en sådan roll, och som har förutsättningar för det.

Nr 34. Verka för ambitiös EU-lagstiftning om kvotplikt för återvunnet material

Rekommendationen är att Sverige bör driva på för att kommande EU-lagstiftning om kvotplikt för återvunnet material för vissa plastproduktgrupper blir ambitiös, och verka för att kvotplikt för fler plastprodukter införs framöver. Syftet är att skapa en marknad för återvunnen plast och öka både efterfrågan och utbudet av återvunnen plast.

Se kommentar för nr 17.

Nr 36. Utarbeta en nationell plattform för hållbar finansiering – en väg in

Förslaget är att etablera en myndighetsledd nationell plattform för hållbar finansiering, som samlar initiativ riktade mot finansmarknaden och näringslivets klimatomställning. Syftet är att öka samverkan mellan stat, näringsliv och finansmarknad. Plattformen kan bidra till att sänka transaktionskostnader och till att minska den risk finansierare upplever vid finansiering av klimatomställningsprojekt och därmed öka näringslivets möjlighet att få tillgång till kapital. Tillväxtanalys nämner utveckling och tillgänglighet till klimatdata som ett av områdena som plattformen skulle arbeta med.

Klimatkommunerna anser att förslaget är bra utifrån att stora delar av framförallt riskkapitalet idag koncentreras till storstäderna och dessutom till en relativt homogen grupp entreprenörer. Vad gäller klimatdata har Klimatkommunerna identifierat en rad viktiga utvecklingsområden (kontakta kansliet@klimatkommunerna.se för en mer utförlig beskrivning):

- *Eftersläpningen i tid på klimatdata är ett mycket stort problem för alla kommuner. När den lokala klimat- och energistatistiken släpps har den redan blivit inaktuell.*
- *Det behövs enhetliga principer för hur man värderar klimatpåverkan från el.*
- *Utsläpp från energianvändning (scope 1+2) behöver komma in i Nationella emissionsdatabasen (SMED).*
- *Det behövs ett nyckeltal/riktvärde för fjärrvärme som eldas med avfall.*
- *Sekretessen ställer till med problem, särskilt för mindre kommuner.*
- *Det behövs indikatorer för konsumtionens klimatpåverkan.*
- *Det måste vara tydligt när ett värde faktiskt är noll respektive när det saknas data. I gasstatistik har en nolla använts för att markera att värde saknas.*
- *Nyckeltal med riktvärden behövs publiceras som öppna data. Ett exempel på nyckeltal som behöver publiceras som öppna data är fjärrvärme som eldas med avfall.*
- *Det behövs LCA-skattningar av klimatpåverkan från förnybar energi.*
- *Öppna data om energi och klimat på lokal nivå behöver samlas på dataportal.se*

Remissvar
 Klimatkommunerna
 Antaget av styrelsen 2022-12-13

Förslag nr 41. Tillsätt en myndighetsledd hubb/beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativ

Förslaget är att tillsätta en myndighetsledd hubb/ ett beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativ. Syftet är att påverka den svenska marknaden för dessa produkter. Ungefär 35–40 procent av den svenska cementproduktionen går dessutom till offentliga bygg- och anläggningsprojekt med Trafikverket, kommuner och regioner som viktiga slutkunder.

Det krävs ökad kunskap hos både myndigheter, regioner, kommuner och privata aktörer för att kunna ställa upphandlingskrav som gäller klimatprestanda. En myndighetsledd hubb/ett beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativ kan stötta kunskapsuppbyggnad och agera rådgivande.

Klimatkommunerna är positiva till förslaget.

Förslag nr 42. Ställ krav vid offentlig upphandling av arbetsmaskiner

Rekommendationen är att Upphandlingsmyndigheten utvecklar upphandlingskraven så att innovation och övergången till eldrivna arbetsmaskiner främjas. I detta ingår laddning av batterier, batteribyte, kabeldrift, dynamisk överföring och vätgas för bränsleceller. En tydligare efterfrågebild på denna typ av maskiner skulle underlätta marknadsintroduktionen.

Klimatkommunerna är positiva till förslaget.

Nr 46. Tillämpa verktyg för att uppskatta utsläpp från markexploatering i tillståndsprocesser

Rekommendationen är att använda och utveckla de verktyg som finns tillgängliga för att uppskatta utsläppen från markanvändning i tillståndsprocesser. Utifrån de underlag som hittills har tagits fram kan ett mer enhetligt verktyg utvecklas. Det kan även behövas rådgivning/vägledning i hur aktörer bör beakta växthusgasutsläpp från markanvändningsförändringar vid exploatering av mark. Verktygen kan även användas som planeringsunderlag på kommunal eller regional nivå. Syftet är att få bättre beslutsunderlag kopplade till de kolpoolsförluster och förluster av andra värden som uppstår vid exploatering av mark. Det möjliggör en samhällsekonomisk styrning som minskar utsläppen vid markanvändningsförändringar och synliggör hur skogsmark och jordbruksmark värderas i samband med exploatering.

Klimatkommunerna är positiva till förslaget, som hanterar ett viktigt ämne som kommuner efterfrågar vägledning för.

Nr 47. Utred möjligheten att justera tidsperioden för statistiksekretessen för miljö-, klimat- och energirelaterad statistik

Förslaget är att utreda möjligheten att justera statistiksekretessen för miljö- och energirelaterad statistik på regional nivå, så att konfidentiella publicerade data blir tillgänglig efter en kortare tidsperiod än 20 år. Genom en kortare sekretessperiod kommer statistiken till bättre användning. Det skulle reducera kostnaderna för användare som idag kompletterar saknade data och säkerställa högre kvalitet i analyserna. När statistiken under längre period är säkerhetsklassad fylls luckorna av forskares och analytikers egna beräkningar. Det kan leda till brist på jämförbarhet och även felaktiga

Remissvar
 Klimatkommunerna
 Antaget av styrelsen 2022-12-13

resultat. Dessutom skulle behoven av särskilda sekretessprövningar minska i de enskilda fallen när datamaterial önskas.

Klimatkommunerna betonar att samma behov finns hos kommunerna, när det gäller lokal statistik. Oklarheter i vad som är sekretessbelagt kan medföra att statistiken inte är tillförlitlig att använda vid energiplanering och som underlag till energiberedskapen, vilket kan ställa till med stora problem för kommunerna. Miljöförvaltningen i Malmö stad begärde 2014 ut samtliga sekretessbelagda uppgifter i energistatistiken avseende Malmö kommun (avseende geografiska området Malmö kommun), för åren 2005 t.o.m. 2011. De hänvisade till lagen (1977:439) om kommunal energiplanering som säger att det ska finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen och att energiproducenter och energidistributörer samt större energianvändare på begäran ska lämna kommunerna de uppgifter som behövs för planeringen. Malmö stad lyfte även i sin begäran till SCB att kommunen har ett stort ansvar från beredskapssynpunkt enligt lag om skydd mot olyckor m.m. och därför behöver ha god information om energianvändning och energikällor inom kommunen. Malmö stad påtalade bland annat att:

*”Det är stora skillnader mellan statistiken för de år som gjorts tillgängligt för kommunen: Under 2005 och 2006 uppvisas toppar i energianvändningen, som dock inte kan förklaras med den statistik som gjorts tillgänglig (se bilaga 4) – Miljöförvaltningen kan inte se vilket energilag eller vilken sektor som gett upphov till denna stora ökning. För 2009 har sekretessbelagts endast en bränsletyp, vilket har medfört att även totalsumman har sekretessbelagts. Att inte ens ha uppgift om totalsumman är en allvarlig brist i den statistik kommunen behöver för att uppfylla sina skyldigheter. Jämförelsevis har 2010 sekretess på totalen för fler bränsletyper, därmed är inte totalsumman sekretessbelagd. Kommunen måste – för att statistiken ska vara tillförlitlig - åtminstone alltid få uppgift om **totalsumman per bränsletyp** under respektive slutanvändare. Dessutom kan man notera att en del korrigeringar har skett av statistiken direkt efter frågor framförda av Malmö, vilket kan ses i levererat excel-ark. Här anges bl.a. ”region: Malmö: 2012-09-18 korrigerades uppgifter om slutanvändning av fjärrvärme för år 2010.” och ”... 2012-10-15 korrigerades uppgifter om slutanvändning av totalsummorna för år 2010.” Hur tillförlitlig är statistiken om förändringar behövts efter ifrågasättanden?*

Klimatkommunerna vill att statistikmyndigheterna undersöker hur kommunerna kan få tillgång till statistik som de behöver för sin energiplanering och beredskap, utan sekretessbelagda uppgifter.

Övriga kommentarer

Utredningen tar inte upp näringslivets roll som arbetsgivare. Det är angeläget att arbetsgivare får gynna anställda med hållbara reselösningar (cykel, kollektivtrafikkort) utan att det beläggs med sociala avgifter eller förmånsbeskattas. I juni 2022 beslutade riksdagen att reseavdraget skulle moderniseras till ett färdslagsneutralt bidrag, men detta revs upp av regeringen. Därför är det viktigt att Skatteverket ges i uppdrag att prioritera att avdrag för resor till och från jobbet görs korrekt (i nuläget är det mycket fuskande med reseavdrag), samt att förmånen av t.ex. p-plats och laddning på jobbet beskattas fullt ut.

Remissvar
Klimatkommunerna
Antaget av styrelsen 2022-12-13

Kompetensförsörjning (avsnitt 4.4): Kompetensförsörjning är en grundläggande förutsättning för näringslivets innovationsförmåga och klimatomställning. Viktigt att få med företagarperspektivet i kompetens-begreppet, det vill säga kompetens som i kunskap. De flesta företagen är småföretag med få eller inga anställda. Där finns ett stort arbete att göra för att lyfta vikten av klimatnytta som en ekonomiskt hållbar aspekt.

Jord- och skogsbruk: Generellt ser vi ett behov av investeringsstöd, kompetensutveckling och andra åtgärder/styrmedel för ett långsiktigt hållbart och klimateffektivt jord- och skogsbruk som ser till helheten gällande hållbar utveckling.

Utvidgade processer för lärande (avsnitt 4.5): Vi ser generellt kvalitativt och lättillgängligt dataunderlag samt metoder för uppföljning och analys som viktiga komponenter i klimatomställningsarbetet, framför allt vill vi trycka på behovet av statistik och data på lokal och regional nivå som också finns tillgängligt på årsbasis.

Om Klimatkommunerna

Klimatkommunerna är en förening med 49 kommuner och en region som medlemmar. Medlemmarnas klimatarbete ligger i framkant i Sverige och världen, med tuffa klimat- och energimål och ambitiösa åtgärder. Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och spridning av goda exempel.

För styrelsen

Lennart Bondeson, ordförande i Klimatkommunerna